ESTRATEXIAS DE PREVENCIÓN DO RACISMO NAS AULAS

CONGRESO DE CONVIVENCIA E BENESTAR EMOCIONAL

ASOCIACIÓN DE ENSEÑANTES CON GITANOS

XUNTA DE GALICIA

PROGRAMA DE CONVIVENCIA ESCOLAR

SITUACIÓN DO ALUMNADO XITANO HOXE DOBLE REALIDADE:

A) **LUCES:Indudable avance na educación básica: Máis del**

- **90 % van a E. Infantil** aos 3 años.
- **Todos cursan E. Primaria** (moi pouco absentismo).
- A maioría **acceden aos IES**: 13 o máis anos escolarizados.
- Menores de 50 anos: **analfabetismo casi erradicado**.
  Moitos adultos retomaron o **seu proceso formativo**.
- **Redución da brecha de xénero ante os estudios**.

B) **SOMBRAS:**

- **Altísimas tasas de fracaso escolar** (titula 10-20 %).
- **Apenas estudios postobligatorios** (soamente o 0,2 % del P. G. de 24 a 64 anos son universitarios, vs. al 37,5 % do conxunto da sociedade en España).

XUNTA DE GALICIA

PROGRAMA DE CONVIVENCIA ESCOLAR

ASOCIACIÓN DE ENSEÑANTES CON GITANOS

ANTIXITANISMO

Unha forma específica de racismo dirixida contra os xitanos, unha ideoloxía basada na superioridade racial, unha forma de deshumanización e de racismo institucional alimentada pola discriminación histórica.

CONSELLO DE EUROPA

XUNTA DE GALICIA

PROGRAMA DE CONVIVENCIA ESCOLAR

Como se acerca la Navidad,
os invitamos a cantar este villancico:
[…]

En el portal de Belén gitanillos han entrado
y al Niño que está en la cuna los pañales le han robado. […]

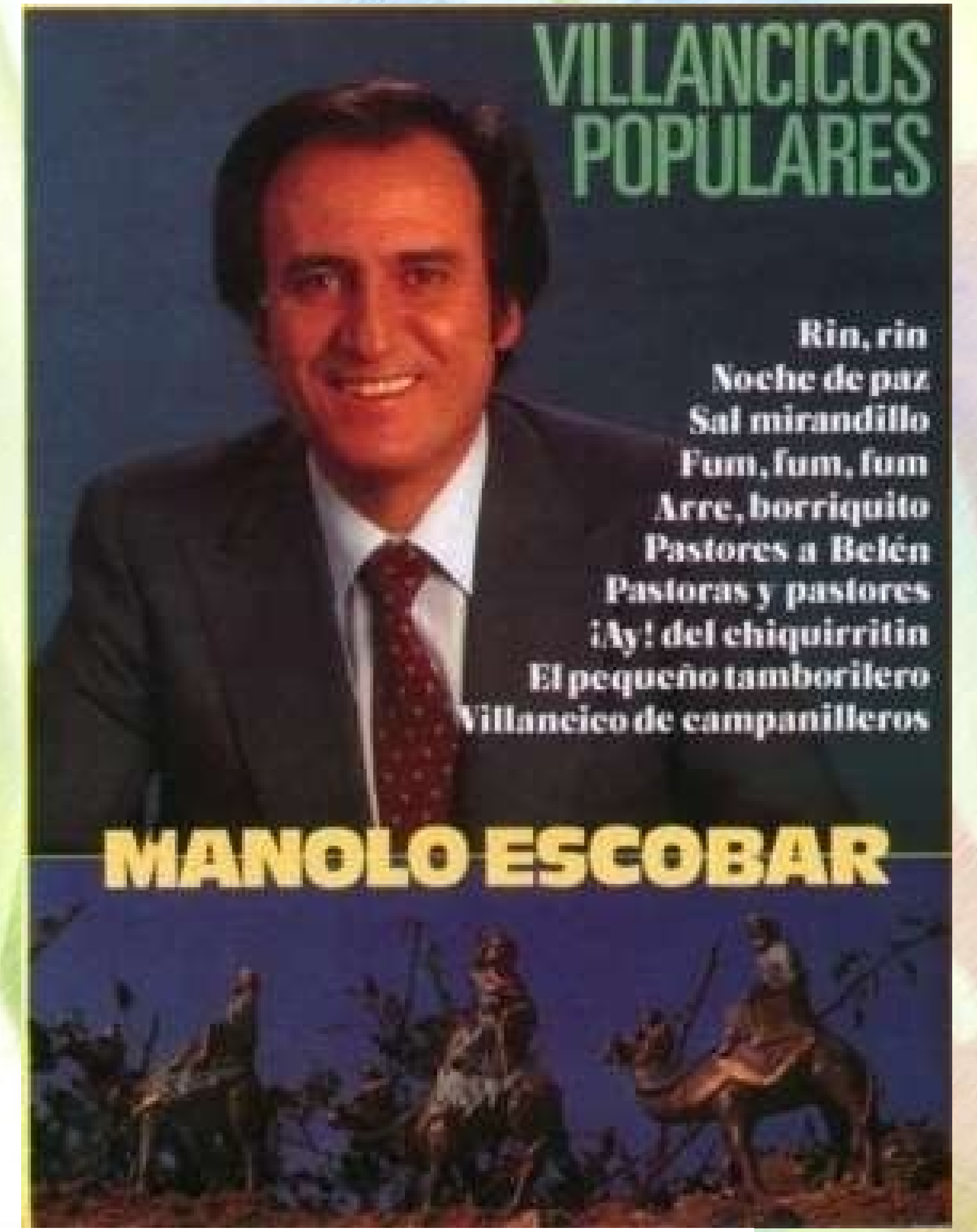

MECANO:

“Hijo de la luna”:

[…]

Gitano al creerse deshonrado se fue a su mujer, cuchillo en mano…

[…]

Con las entradas (15 euros) ya a la venta, *Piezas de Mecano* pretende ir más allá del mero deleite musical para mostrar su **apoyo y solidaridad con «los más desfavorecidos tras la epidemia del siglo XXI»**.

CINCO DIMENSIÓNS DO ANTIXITANISMO

1. **RAÍCES HISTÓRICAS** (deixan un pouso de desigualdade e estereotipia)
2. **ESTRUCTURA SOCIO-ECONÓMICA XERARQUIZADA** (intereses creados).
3. **DIMENSIÓN PSICOLÓXICA** (os sesgos cognitivos simplificadores).
4. **IMAXINARIO ESPECÍFICO ANTIXITANO** (prexuizos e estereotipos antixitanos).
5. **AS PRÁCTICAS DISCRIMINATORIAS E AS ESTRUTURAS DISCRIMINATORIAS RESULTANTES** (retroalimentación).

UNESCO: DISCRIMINACIÓN MULTIDIMENSIONAL

- Vivenda
- Traballo
- Saúde
- Medios de comunicación e productos
- culturais
- Acceso a lugares públicos, administracións
  Antixitanismo de xénero

XUNTA DE GALICIA

PROGRAMA DE CONVIVENCIA ESCOLAR

ASOCIACIÓN DE ENSEÑANTES CON GITANOS

NECESIDADE DUN CAMBIO ESTRUCTURAL

Un cambio estructural, multidimensional: **priorizar a equidade e os dereitos humanos**, políticas integrais que aborden as causas e as consecuencias do antixitanismo e a loita contra as múltiples discriminación que conllevan os distintos ámbitos vitais:

- **Plans integrais**, que se cumplan. **Becas, Ratios…**

XUNTA DE GALICIA

PROGRAMA DE CONVIVENCIA ESCOLAR

SEGREGACIÓN EDUCATIVA

A)SEGREGACIÓN ENTRE OS DIVERSOS CENTROS ESCOLARES: CENTROS GUETO

B)SEGREGACIÓN INTER-CENTRO:REPETICIÓN,AULAS ESPECÍFICAS (INFORME PISA)

ASOCIACIÓN DE ENSEÑANTES CON GITANOS

XUNTA DE GALICIA

PROGRAMA DE CONVIVENCIA ESCOLAR

Según diversas enquisas, a extensión do antixitanismo é enorme:

- Aceptaría, rechazaría ou evitaría levar ao seu fillo a un colexio onde hai nenos xitanos…?: **Aceptaría: 46,8 %.**
  (Enquisa 3190 del CIS 2017).
- Sentiríase cómodo/a se o seu su fillo/a tivera como compañeiro de clase a un neno/a xitana …? **Si: 50 %.**
  (Eurobarómetro sobre Discriminación, nº 493, 2019, Comisión Europea).
- A repulsa social aos xitanos está xustificada? **Si: 20,16 %.**
  (Enquisa da Unión Romaní, 2019).

XUNTA DE GALICIA

PROGRAMA DE CONVIVENCIA ESCOLAR

OBXECTIVO:
INTERCULTURALIDADE

METODOLOXÍA: EDUCAR FRONTE AO ANTIXITANISMO

ANÁLISE DE EXPECTATIVAS: SOCIAIS, FAMILIARES, EDUCADORES E DO PROPIO ALUMNADO

Efecto Pigmalion

XUNTA DE GALICIA

PROGRAMA DE CONVIVENCIA ESCOLAR

POSITIVO

O efecto Pigmalión pode funcionar positivamente...tamén coa infancia xitana. O enfoque sistémico é relacional,empático,dinámico .

XUNTA DE GALICIA

PROGRAMA DE CONVIVENCIA ESCOLAR

ALTAS EXPECTATIVAS, EFECTO PIGMALIÓN POSITIVO

<<**En el colegio anterior** yo no aprendía nada y me pusieron en un grupo de compensatoria con inmigrantes que no sabían español...que yo medecía: "¿Qué hagoyo aquí...?" Pero mis padres cogieron un bar en un pueblo y tuve que cambiar de colegio . Y entonces es **cuando Conchi fue mi maestra** y me ayudó muchísimo, se preocupó por mí. Fue a casa a hablar con mis padres y

Sobretodo.....Me hizo ver que yo podía ser buen estudiante. Y si en este curso voy a terminar un ciclo formativo de grado superior se lo debo a ella sobretodo. **Conchi me rescató**.[...]¡ Una maravilla de profesora!>>

ALTAS EXPECTATIVAS SOBRE EL, SOBRE A SÚA FAMILIA E SOBRE ELA COMO MESTRA

INCLUSIÓN

EMPATÍA

AFECTO, cordialidad, entusiasmo

CONSTATACIÓN DE LOGROS

APRENDIZAXE ACTIVO

APRENDIZAXE COOPERATIVO

QUE É O QUE FUNCIONA EN EDUCACIÓN?

FACTORES QUE LE AYUDARON A SEGUIR ESTUDIANDO

FACTORES QUE LLE AXUDARON A SEGUIR ESTUDIANDO

1) **Bo mestre: afecto unido a esixencia.**
2) **Clases extraescolares e titorización.**
3) **Familia que apoia** (en ocasións, **«a posteriori»**)
4) **Non segregación:** «Non fun un xitano suburbial».
5) **Becas.**
6) **Constatación de éxito.**

Vanse salvando as dificultades

Vaise fraguando un proxecto de continuidade escolar

A CLAVE: SENTIRSE VINCULADO

CANDO OSAXENTES EDUCATIVOS PROXECTAN ALTAS

EXPECTATIVAS SOBRE

*Familia, profesorado, grupo de iguais, asociacións... e coa Ed.

Inclusiva

LÓGRASE A CONSTATACIÓN DO ÉXITO

Efecto Pigmalión positivo

ALTA AUTOESTIMA (sentimento de competencia epertenencia)

Fráguase un proxecto de continuidade académica.

XUNTA DE GALICIA

PROGRAMA DE CONVIVENCIA ESCOLAR

IMPORTANCIA DA VARIABLE SOCIO-AFECTIVA E DAS EXPECTATIVAS NA APRENDIZAXE

Todo aprendizaje es:

una c,onstrucción personal

que se realiza en un contexto interpersonal

(relacional, comunicativo, socio-emocional).

Por riba dos demáis factores, a **aprendizaxe se sustenta na comunicación,nas relacións interpersonais**...que é fundamentalmente **afectividade e confianza**, verdadeiro eixe da aprendizaxe, que tiñe e 'renomea' todos os demáis aspectos.

ACTITUDES QUE POSIBILITAN TRANSFORMACIÓN:

- ENFOQUE SISTÉMICO E RELACIONAL
- PEDAGOXÍA CRÍTICA E ESPERANZADA
- EMPATÍA
- ALTAS EXPECTATIVAS
- INCLUSIÓN
- TITORIZACIÓN
- APXE.COOPERATIVO
- INVESTIGACIÓN-ACCIÓN y ACTUACIONES EDUCATIVAS DE ÉXITO

- A que se debeu que realizaras estudios secundarios e superiores nos anos 60,cando procedías dunha familia xitana humilde e sen estudios?

«El que confíen en ti, te obliga.» José Heredia Maya (1947-2010)

XV Jornadas de Enseñantes Con Gitanos, La Coruña, 1995.

INCLUSIÓN, EXERCITAR A CONVIVENCIA, COOPERACIÓN

a) Nos centros educativos: apostar por centros interculturaiss
b) En asociacións,ocio,amistade...
c) Traballo,comercio,vecindade,et c.

EIXES DA EDUCACIÓN FRONTE AO ANTIXITANISMO

1) Sentido crítico: repensar os nosos plantexamentos, rechazo da estereotipia...
2) Convivencia, inclusión e aprendizaxe cooperativo.
3) Potenciar o éxito escolar do alumnado xitano: altas expectativas, apoio socio-afectivo e apoio académico, investigación- acción e actuacións educativas de éxito, titorización.
4) Incluir a historia a a cultura del P. X. no currículo.
5) Políticas que prioricen a equidade:

   a) A nivel “meso” de compromiso das entidades sociais: sindicatos, AMPAS, Congregacións relixiosas comprometidos, na práctica, coa inclusión e a equidade...

   b) A nivel “macro” ou institucional e político: que se cumpra Plan Estatal de Fomento da Inclusión e a Continuidade escolar do Alumnado Xitano; Descenso da ratio, becas, etc.

ÉXITO:

- CO ALUMNADO: EXPECTATIVAS POSITIVAS,traballo INTERCULTURAL.
- COAS FAMILIAS: Titorizacións, achegalas aos centros educativos, facelas partícipes.
- TRABALLO MULTIDIMENSIONAL: Centro educativo--- servizos sociais (educadores, traballadoras sociais, mediadores...)----familias.

ASOCIACIÓN DE ENSEÑANTES CON GITANOS

XUNTA DE GALICIA

PROGRAMA DE CONVIVENCIA ESCOLAR